



EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.11.25.
SWD(2020) 296 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA
amely a következő dokumentumot kíséri:

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE
az európai adatkormányzásról (Adatkormányzási rendelet)

{COM(2020) 767 final} - {SEC(2020) 405 final} - {SWD(2020) 295 final}

A. A fellépés szükségessége
Mi a probléma lényege, és miért jelent problémát uniós szinten?
A kezdeményezés azt a problémát hivatott megoldani, hogy az Unióban továbbra is korlátozott az adatmegosztás, jóllehet az mind a gazdaság, mint a társadalom előnyére válna. Ennek három fő oka van: – alacsony az adatmegosztás iránti bizalom; – a közzsféra bizonyos adatainak további felhasználásával és az adatok altruista alapon történő összegyűjtésével kapcsolatos nehézségek; – az adatok további felhasználásának technikai akadályai.
Mit kellene elérni?
A cél az adatmegosztás iránti bizalom növelése, az adatok elérhetőségét növelő mechanizmusok megerősítése és az adatok további felhasználása technikai akadályainak leküzdése. Ez támogatni fogja az adatok gazdasági (új termékek és szolgáltatások fejlesztése, nagyobb hatékonyság) és társadalmi (a társadalmi kihívások kezelése érdekében) felhasználás céljára való hozzáférhetőségét. A kezdeményezés célja az adatkormányzás új, európai módjának megalapozása a jelenleg a technológiai nagyvállalatok által vezetett platformmodellek alternatívájaként.
Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés (szubszidiaritás)?
Azáltal, hogy valamennyi tagállamban közös szabályokat ír elő, a kezdeményezés biztosítaná, hogy a vállalatok profitálhassanak a belső piac nagyságrendjéből, és termékeiket és szolgáltatásaikat az egész EU-ban bevezethessék. A vállalatok és a kutatási szervezetek hasonló feltételek mellett férhetnének hozzá a különböző tagállamok adataihoz.
B. Megoldások
Milyen lehetőségek kínálóznak a célok elérésére? Van-e előnyben részesített lehetőség? Amennyiben nincs, miért nincs?
A hatásvizsgálat négy beavatkozási területre összpontosított: a közzsféra adatai további felhasználásának továbbfejlesztett mechanizmusai, az adatközvetítők iránti bizalom megeremtésére irányuló intézkedések, az adataltruizmus megkönnyítésére irányuló intézkedések és egy európai mechanizmus létrehozása az adatkormányzás horizontális aspektusainak összehangolására és irányítására. A hatásvizsgálat minden területre vonatkozóan figyelembe vett olyan „puha” lehetőségeket, mint az iránymutatások vagy az ajánlások, valamint két jogalkotási lehetőséget, amelyek intenzitásuk mértékében különböznek. Az elemzés arra a következtetésre jutott, hogy a nem kötelező érvényű jogi aktusoktól nem lehet elvárni, hogy megeremtsék a különböző beavatkozási területeken szükséges bizalmat az adatok megosztásában. Például az adataltruizmusnak erős fogyasztóvédelmi eleme van, amelynek céljait csak puha intézkedések alapján nehéz elérni. Ami a közzsféra adatainak újbóli felhasználását illeti, az adatok további felhasználásának kezelésére a centralizált és a decentralizált modellt egyaránt fontolóra vették. Az adatközvetítőkhöz vetett bizalom megeremtését célzó intézkedések esetében a lehetőségek eltértek a címkézési/tanúsítási rendszer önkéntes vagy kötelező jellege tekintetében. Az adataltruizmus szempontjából értékelték az önkéntes tanúsítási rendszer és a kötelező engedélyezési rendszer lehetőségeit. A kormányzás horizontális aspektusainak összehangolására és irányítására szolgáló európai mechanizmus létrehozásának lehetőségei egy önálló jogi testület létrehozása, és a Bizottság megbízása egy szakértői csoport felállításával. Az értékelés arra a következtetésre jutott, hogy három beavatkozási terület esetében az alacsonyabb intenzitású opciót részesítették előnyben. Az adataltruizmus szempontjából azonban a magasabb intenzitású lehetőség volt kedvezőbb: egy hatóság által kiadott kötelező engedély megeremti a szükséges bizalmat az adataltruista mechanizmusokban. Az adatközvetítők címkézése vagy tanúsítása szempontjából

a magasabb intenzitású kötelező rendszer is megvalósítható alternatíva lenne, mivel egyértelmű szabályokat határozná meg az európai adatpiacon történő működésre vonatkozóan, és nagyobb bizalmat teremtene az említett közvetítők szolgáltatásai iránt.
Mi az egyes érdekeltek álláspontja? Ki melyik alternatívát támogatja?
A hatóságok üdvözik a közszféra közös európai adatterekben való részvételének megkönnyítésére irányuló erőfeszítéseket. Támogatják az adatok további felhasználásának egyablakos mechanizmusát, valamint az uniós szervezetek erősebb szerepét a szabványok rangsorolásában. Az ipari szervezetek – beleértve a kkv-kat és az üzleti szövetségeket – kiemelik a szabványosítás és az interoperabilitás fontosságát, és támogatják az adatközvetítők önkéntes tanúsítási/címkézési mechanizmusának elfogadását. Az akadémiai és kutatóintézetek támogatják bizonyos közszférabeli adatok további felhasználásának és az adataltruizmusnak a fokozását. A lakosság támogatja az átfogó adatstratégiát és az altruisztikus célú adatmegosztást, valamint olyan technikai eszközök bevezetését, amelyek lehetővé teszik az emberek számára, hogy aktívan részt vegyenek az adatgazdaságban.
C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai
Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb lehetőségek) előnyei?
A preferált csomag közvetlen hatása 2028-ban az EU adatgazdaságára 7,2–10,9 milliárd EUR között lenne. Ezenkívül a kezdeményezés hatékonyabb szolgáltatások és az adatalapú új termékek, köztük a mesterséges intelligencia létrehozásának katalizátora lenne. Ez nemcsak az adatgazdaság, hanem az EU gazdasága és a társadalom egésze számára is előnyös lenne. Például elősegíti, hogy a feldolgozóipar a tárgyak internetének adatai révén 2027-ig potenciálisan 1,3 billió EUR termelékenységnövekedést érjen el, és segíthet évente körülbelül 120 milliárd EUR megtakarításában az EU egészségügyi ágazatában.
Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor milyen költségekkel járnak a főbb lehetőségek)?
A jelentés részletezi az egyes intézkedések különböző költségeit az érintett érdekelt felek számára, beleértve az adatok előállítóit és a további felhasználókat egyaránt. Például egy önkéntes címkézési rendszer egyszeri 20 000–50 000 EUR költséget eredményezne az adatközvetítők számára a címke megszerzéséhez.
Milyen hatást gyakorol az intézkedés a kkv-kra és a versenyképességre?
A kkv-k számára előnyös lesz a közszféra adataihoz való egyszerűsített hozzáférés. Az új adatközvetítők számára az ügyfélkör és a bevétel terén lehetséges nyereség messze meghaladja a tanúsítással/címkézéssel kapcsolatos költségeket.
Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?
Költségek merülnének fel azoknál a tagállamoknál, amelyek még nem rendelkeznek a nyilvánosan hozzáférhető adatok hozzáférhetővé tételére szolgáló struktúrákkal. Ez tagállamonként átlagosan 10,6 millió EUR egyszeri, a karbantartás pedig évi 610 000 EUR visszatérő költséget jelenthet. A magasabb hatékonyságból eredő díjakból és megtakarításokból származó gazdasági nyereség (az utóbbi a becslések szerint évi 684 millió EUR) messze felülmúlja ezeket a költségeket.
Lesznek-e egyéb jelentős hatások?
Az adatok jobb felhasználása az egészség és a jólét javulásához, a jobb környezethez, az éghajlatváltozás fokozásához és a hatékonyabb közszolgáltatásokhoz vezethet. Az egészségügyi ágazatban az adatok segíthetnek a jobb és személyre szabottabb kezelések kialakításában. A mobilitási ágazatban a valós idejű navigációnak köszönhetően akár évi 20 milliárd EUR is megtakarítható a gépkocsivezetők munkaerőköltségében – a tömegközlekedési ágazat szereplőinek több mint 27 millió órányi

megtakarításán túlmenően. Ez csökkenti a forgalomban elakadással töltött időt, és előnyös a környezet számára, a csökkent CO₂ kibocsátás és légszennyezés okán.

Arányosság?

Az adatok Unión belüli megosztását lehetővé tevő keret. Arányos az elérni kívánt célokkal, és rugalmasságot biztosít a nemzeti és ágazatspecifikus szintű további intézkedésekhez.

D. További lépések

Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?

A szakpolitikát 4 év elteltével felülvizsgálják.